

De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Veiligheid en Justitie over de brief d.d. 17 mei 2017 betreffende een actualisering van de Aanwijzing vervolgingsbeslissing inzake actieve levensbeëindiging op verzoek (euthanasie en hulp bij zelfdoding) van het Openbaar Ministerie (Kamerstuk 32 647, nr. 67).

De fungerend voorzitter van de commissie,
Visser

De adjunct-griffier van de commissie,
Zeldenrijk

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen vanuit de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief betreffende een actualisering van de Aanwijzing vervolgingsbeslissing inzake actieve levensbeëindiging op verzoek (hierna: de Aanwijzing) van het Openbaar Ministerie (OM) (Kamerstuk 32 647, nr. 67). Het betreft een begeleidende brief van het OM bij de actualisering van de Aanwijzing wanneer het overgaat tot strafvervolgning van artsen die het leven van een patiënt op diens verzoek hebben beëindigd door het uitvoeren van euthanasie. Deze leden hebben een beperkt aantal vragen. In de aangepaste Aanwijzing wordt gesproken van «substantiële zorgvuldigheidseisen». In hoeverre verschillen deze substantiële zorgvuldigheidseisen inhoudelijk van de tot 17 mei gehanteerde reguliere zorgvuldigheidseisen? Kunnen de nieuwe «substantiële zorgvuldigheidseisen» als zwaarder worden gekwalificeerd dan de reguliere zorgvuldigheidseisen? Is dit duidelijk gecommuniceerd met de beroepsgroep? Voorts vragen de aan het woord zijnde leden meer in het algemeen in hoeverre belanghebbenden, en de beroepsgroep in het bijzonder, zijn betrokken bij deze actualisatie van de Aanwijzing?

Vragen en opmerkingen vanuit de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de actualisering van de Aanwijzing van het OM. Deze leden hebben hier enkele vragen bij. Voornoemde leden vragen of het klopt dat het OM sinds 2002 nog niet één keer een zaak voor de rechter heeft gebracht, zoals uit de derde evaluatie van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding (Wtl) blijkt? Deze leden vragen verder of het klopt dat het OM in de afgelopen jaren in een klein aantal zaken strafrechtelijke vervolging had kunnen instellen omdat naar het oordeel van de Regionale Toetsingscommissies Euthanasie (RTE) door de arts bij de levensbeëindiging één of meer van de kernvereisten van de Wtl waren geschonden, maar daarvan vanwege opportuniteitsredenen afzag? Aan welke voorwaarden heeft het OM toentertijd getoetst en hoe verhouden deze voorwaarden zich tot de nieuwe voorwaarden? Onder welke voorwaarden zal het OM oordelen dat in dergelijke gevallen strafrechtelijke vervolging een redelijk doel dient?

De leden van de CDA-fractie constateren dat er zich in de afgelopen periode een aantal gevallen heeft voorgedaan waar er sprake was van een verschil van inzicht tussen RTE en OM betreffende de interpretatie van de wet. Kunt u aangeven wanneer er sprake zal zijn van een verschil in interpretatie van de wet die ervoor zorgt dat het OM niet tot vervolging over zal gaan? Deelt u de mening dat het OM in dergelijke gevallen in ieder geval meer inzicht zou moeten geven in de motieven om een zaak niet aan de strafrechter voor te leggen? Zo ja, kan dit opgenomen worden in de Aanwijzing? Zo nee, waarom niet? Voornoemde leden merken verder op dat de Wtl niet differentieert tussen de zorgvuldigheidseisen in termen van strafrechtelijk belang. De aan het woord zijnde leden vragen een toelichting waarom in de Aanwijzing wel onderscheid wordt gemaakt.

De leden van de CDA-fractie vragen waarom in de aangepaste Aanwijzing bij schending van de zogenaamde niet-substantiële zorgvuldigheidseisen kan worden volstaan met een sepot of een voorwaardelijk sepot. Kunt u aangeven hoe nu wordt gehandeld bij het schenden van deze «overige» zorgvuldigheidseisen?

Voornoemde leden vragen verder op basis waarvan besloten zal worden door het College van procureurs-generaal (het College) om een zaak voor

te leggen aan de Minister. Op welke wijze wordt de Kamer geïnformeerd op het moment dat een dergelijke zaak voorgelegd wordt aan de Minister?

De leden van de CDA-fractie vragen of met de gewijzigde Aanwijzing de regels zodanig zijn aangepast dat in een vergelijkbaar geval als de casus uit 2012 inzake levensbeëindiging bij een patiënte met Huntington, anders zal oordelen? Zo niet, waarom wordt de Aanwijzing niet zodanig aangepast dat een dergelijk geval (waarbij de RTE oordeelde dat de arts onvoldoende aannemelijk had gemaakt dat sprake was van ondraaglijk lijden, een weloverwogen verzoek en het ontbreken van alternatieven) in het vervolg wel aan de rechter wordt voorgelegd?

Voornoemde leden lezen dat bij de beoordeling van de opportuniteit van vervolging bij schending van een substantiële zorgvuldigheidseis, in principe strafrechtelijke vervolging volgt, maar dat daar uitzonderingen op mogelijk zijn. Deze leden vragen welke uitzonderingen hier bedoeld worden.

Bij levensbeëindiging op verzoek bij een psychische ziekte moet een extra nauwkeurige beoordeling plaatsvinden ten aanzien van het vereiste dat het verzoek weloverwogen is. De voornoemde leden vragen of niet ook extra beoordeeld moet worden of het lijden uitzichtloos was.

Vragen en opmerkingen vanuit de D66-fractie

De leden van de D66-fractie lezen dat de Aanwijzing inzicht geeft in de wijze waarop de beslissingen van het College tot stand komen ten aanzien van de strafvervolging van artsen die het leven van een patiënt op diens uitdrukkelijk verzoek actief hebben beëindigd door het uitvoeren van euthanasie of verlenen van hulp bij zelfdoding. Voornoemde leden merken op dat er voor is gekozen twee zorgvuldigheidseisen als substantiële zorgvuldigheidseisen aan te merken. Deze leden vragen of dit tot dusver in de praktijk ook al gebruikelijk was en hiermee wordt geformaliseerd. Ook vragen de aan het woord zijnde leden wat de gemiddelde doorlooptijd is wanneer het OM een zaak beoordeelt. Zou het mogelijk zijn dit proces te versnellen, zodat artsen minder lang in afwachting zijn van het oordeel van het OM? Ook vragen deze leden in hoeverre de beoordeling van het OM kan worden gebruikt om het inzicht onder artsen te vergroten, zoals nu ook de oordelen van de RTE openbaar worden gemaakt zodat artsen beter inzicht krijgen in de reikwijdte van de euthanasiewet.

Vragen en opmerkingen vanuit de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de actualisering van de Aanwijzing en hebben daarover enkele vragen.

Voornoemde leden lezen dat u de vervolgingsbeslissingen niet meer ter instemming, maar ter informatie voorgelegd zal krijgen. Kunt u aangeven hoe vaak u vervolgingsbeslissingen inzake betreffende actieve levensbeëindiging heeft voorgelegd gekregen ter instemming? En hoe vaak is daarmee niet ingestemd?

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat zorgvuldigheidseisen in art. 2 lid 1 sub a en sub b van de Wtl een aparte status krijgen in de Aanwijzing, door als substantieel te worden aangemerkt. Schending daarvan leidt in beginsel tot strafrechtelijke vervolging. Voornoemde leden begrijpen de Aanwijzing zo dat het OM ook op grond van de zorgvuldigheidseisen van sub c t/m f kan besluiten tot strafrechtelijke vervolging, afhankelijk van de omstandigheden van het geval. Klopt dat? Kunt u toelichten hoe sub c tot en met e samenhangen met de vaststelling dat is voldaan aan de substantiële zorgvuldigheidseisen?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen naar de situatie waarin ander dan strafrechtelijk optreden volgens de Aanwijzing zinvol is. In de oude Aanwijzing was daarvan sprake bij het overtreden van één zorgvuldigheidseis met betrekking tot de uitvoering. In de nieuwe redactie keert die formulering niet terug. Hangt dat samen met de redactie van de geactualiseerde Aanwijzing in naar de zorgvuldigheidseisen gecategoriseerde paragrafen? Of betekent dit dat ook wanneer meer dan één van de zorgvuldigheidseisen die samenhangt met de uitvoering is geschonden het OM als gevolg van optreden van de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) kan afzien van strafrechtelijk optreden, dan wel dat ook bij overtreding van één zorgvuldigheidseis met betrekking tot de uitvoering ruimte bestaat voor een beslissing tot strafrechtelijke vervolging? Graag een verduidelijking van deze passage. Voorts vragen deze leden hoe wordt beoordeeld of sprake is van «gevaar op herhaling».

Vragen en opmerkingen vanuit de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben kennisgenomen van de actualisering van de Aanwijzing. Zij maken graag gebruik van de gelegenheid om hierover nog enkele vragen te stellen.

De aan het woord zijnde leden vragen wat de overwegingen waren om een onderscheid aan te brengen tussen de in artikel 2 van de Wtl genoemde zorgvuldigheidseisen. Waarom kan het College volstaan met een sepot of een voorwaardelijk sepot bij overtreding van de niet tot de zogenaamde «kerncriteria» behorende zorgvuldigheidseisen, zoals het niet consulteren van een andere arts? Hoe schat u het risico in dat artsen als gevolg hiervan minder prioriteit zullen leggen bij het naleven van deze criteria?

De leden van de SGP-fractie lezen dat euthanasie- en hulp-bij-zelf-dodingzaken niet langer ter instemming aan u worden voorgelegd, maar wel ter informatie gemeld dienen te worden. Voornoemde leden zijn het met de Minister eens dat op deze wijze meer recht gedaan wordt aan de eigenstandige positie van het OM. Zij vragen of inzicht kan worden gegeven in het aantal keer sinds de inwerkingtreding van de Euthanasiewet dat een bewindspersoon gebruik gemaakt heeft van zijn bevoegdheid om niet in te stemmen met de vervolgingsbeslissing van het OM. Als hier sprake van is geweest, welke (vormen) van casuïstiek betrof dat dan en wat was de reden tot het nemen van deze besluiten?

II. Reactie van de Minister van Veiligheid en Justitie